

Brüssel, 26. mai 2023
(OR. en)

9544/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2008/0140(CNS)

SOC 326
ANTIDISCRIM 52
MI 422
JAI 643
FREMP 152

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Võrdse kohtlemise direktiiv (artikkel 19) – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Pidades silmas tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 12. juuni 2023. aasta istungil ülalnimetatud teemal toimuvat poliitilist mõttevahetust, esitatakse delegatsioonidele lisas eesistujariigi koostatud suunisdokument.

Võrdse kohtlemise direktiiv (artikkel 19)*Poliitiline mõttevahetus*

Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Liidu eesmärk on edendada rahu, oma väärtusi ja oma rahvaste hüvangut. Samuti võitleb liit muu hulgas diskrimineerimise vastu. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 21 keelatakse igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse ja seksuaalse sättumuse tõttu.

Nõukogu on juba võtnud vastu seadusandlikud aktid diskrimineerimise keelamiseks soo, rassi või etnilise päritolu, puuete, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse ja seksuaalse sättumuse alusel, s.t Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 19 mainitud põhjustel¹. Kehtivate direktiivide kohaselt on kõigi eelnimetatud kriteeriumide alusel diskrimineerimine juba keelatud tööhõive valdkonnas. Ka muudes valdkondades kui tööhõive on kehtivate direktiivide kohaselt juba keelatud diskrimineerimine soo ning rassi või etnilise päritolu alusel. Kuid kui vaadata usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimist, siis seisab samasuguse kaitse taseme saavutamine väljaspool tööhõive valdkonda alles ees.

Eurobaromeetri kõige viimase eriuuringu järgi on diskrimineerimist kogenud 17% Euroopa Liidu kodanikest².

¹ Vt eelkõige nõukogu direktiivid 79/7/EMÜ, 2000/43/EÜ, 2000/78/EÜ ja 2004/113/EÜ. Vt ka direktiiv 2006/54/EÜ.

² Euroopa Komisjon, Eurobaromeetri eriuuring nr 493: *Discrimination in the EU (including LGBTI)*, 2019.

Olukord on liikmesriigiti erinev. Mõned rühmad, eelkõige vähemused, on suuremas diskrimineerimise ohus. Kuigi *vähemuste hulka kuuluvad vähemused* on eriti suures ohus, tuleb interseksionaalse diskrimineerimise küsimus enamikul liikmesriikidest oma õigusaktides alles käsitlemisele võtta. Mainitagu, et diskrimineerimisel on teatavasti ka negatiivne majandusmõju, sealhulgas SKP vähenemine ja maksutulu saamatajäämine ning tervise ja muude teenustega seotud kulude suurenemine.

Üks laialt levinud probleeme on diskrimineerimisest teatamata jätmine, mis tuleneb kaitse ebaühtlasest tasemest ja vähesest teadlikkusest. Lüngad õigusaktides ja kehtivate õigusaktide ebatõhus rakendamine võivad luua isegi sellise mulje, nagu oleks mõni diskrimineerimise vorm sallitud, ning karistamatuse tekkimist soodustab tõsiasi, et tihti ei järgne diskrimineerimisele mingit karistust.

Ainult väike osa ELi kodanikest arvab, et nende koduriigis on võimude diskrimineerimisvastastel jõupingutustel tõhusad tagajärjed.³ Diskrimineerimisvastases kaitses esinevate puudujääkide kõrvaldamiseks läheb ilmselgelt tarvis uusi meetmeid.

Võrdse kohtlemise direktiivi ettepanek

Komisjon võttis 2. juulil 2008 vastu nõukogu direktiivi ettepaneku, mille eesmärk on laiendada usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse ja seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest antavat kaitset ka tööhõive valdkonnast väljapoole. Kavandatava võrdset kohtlemist käsitleva horisontaalse direktiiviga, mis täiendab selles vallas kehtivaid ühenduse õigusnorme, keelatakse diskrimineerimine eespool nimetatud põhjustel järgmistes valdkondades: sotsiaalkaitse (sealhulgas sotsiaalkindlustus ja tervishoid), haridus ning ligipääs kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele.

³ *Ibid.*

Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu nõuandemenetluse korras 2. aprillil 2009⁴. Pärast seda, kui 1. detsembril 2009 jõustus Lissaboni leping, kohaldatakse selle ettepaneku suhtes nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 19. Seega on pärast Euroopa Parlamendilt *nõusoleku* saamist vajalik nõukogu ühehääline otsus.

Nõukogu ei ole kõnealuse ettepaneku suhtes nõutavat ühehäälsust veel saavutada suutnud⁵.

Eeltoodut arvesse võttes palutakse ministritel käsitleda alljärgnevaid küsimusi.

1. *Millised on Teie arvates püsivad ja uuemad, esilekerkivad diskrimineerimismustrid Euroopa Liidus ja Teie koduliikmesriigis?*
2. *Mida tuleks teha, et lõpetada nõukogus horisontaalse võrdse kohtlemise direktiivi ettepaneku üle peetavate läbirääkimiste ummikseis? Milliseid konkreetseid lahendusi pakute välja istungi jaoks, kus arutatakse kolme peamist seni lahendamata mureküsimust (õiguskindlus, subsidiaarsus ja rakendamiskulud)?*

⁴ Vt dok A6-0149/2009. Parlamendi praegune koosseis nimetas raportööriks Alice Kuhnke (SE – Rohelised/EVF).

⁵ Vt dok 9043/23.